

Polnina v državi SHS pavšalirana.

Naročnina lista: Celo leto K 120.—, pol leta K 60.—, četrt leta K 30.—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150.—. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravištvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krono.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

70. številka.

Maribor, dne 24. junija 1921.

Letnik XIII.

O parlamentarizmu in volilnem pravu.

(Dalje.)

Jaz sodim, gospodje, da Wilsonova pohvala ženstva ne velja samo o ameriškem ženstvu, marveč v isti meri tudi o našem jugoslovanskem ženstvu. (Klici: „Tako je!“) Zakaj torej naša država ne izpolni svoje dolžnosti hvaležnosti do ženstva, katero dolžnost je že izpolnila večina kulturnih držav?

Država, ki dvigne žensko, dvigne obenem tudi vzgojo mladine, dvigne ljudsko izobrazbo, okrepi skrb za javno moralo in pospeši gospodarski napredek.

Platon, ta veliki idealist med filozofi, smatra zapostavljanje ženskega spola za sramoto in škodljivo, ker se na ta način more država razviti samo do polovice stvariteljske sposobnosti in mogočega blagostanja in sreče. Zato zahteva za svojo idealno državo popolno enakopravnost med moškim in ženo; žena se naj odgoji tako kakor mož ter se naj pripusti k vsem državnim poslom in političnim dolžnostim.

Aristotelj, največji grški mislec, je očital zakonodajcem Sparte, da so se pri uravnavi države ozirali samo na moški spol in skrbeli samo za vzgojo moških; posledica je bila, da je ženski spol v Sparti v moralnem oziru globoko padel ter je kmalu cel narod in vsa država potegnili s seboj v propast. Zato je mogel Aristotelj podpreti z zgodovinskim izkustvom svojo trditve: „Slabo za državo, kjer se za postavljajo ženske.“

Gospodje! Boj zoper zapostavljanje svojega spola so ženske z vso energijo začele voditi v drugi polovici preteklega stoletja.

V mestu Worcester v Severni Ameriki je leta 1850 bil prvi ženski kongres, ki je zahteval žensko politično pravo ter ga kratko tako utemeljil: „Vsako človeško bitje, ki je v zreli starosti, ki primerno število let stanuje v deželi ter je podrejen zakonu, mora imeti tudi pravico do glasa, kadar se ti zakoni ustvarjajo. Vsaka oseba, koje lastnina ali delo se obdačuje v vladne namene, sme zahtevati direktno udeležbo pri vladi. Torej morajo tudi ženske imeti aktivno in pasivno volilno pravico.“

V Ameriki se je ustanovilo večje število ženskih društev, ki so se leta 1890 združila v „Ameriško naročno zvezo za žensko volilno pravico.“ Na Angleškem je ženskemu gibanju dal politično smer znani filozof John Stuart Mill, ki je v angleškem parlamentu leta 1862 prvičkrat postavil predlog za žensko volilno pravico. Ta predlog je sicer padel, toda je bil večkrat ponovljen.

Gibanje za politično emancipacijo ženskega spola se je razširilo po Nemčiji in drugih evropskih državah. Dne 4. junija 1904 se je ustanovila „Svetovna zveza za žensko volilno pravico“, kateri so takoj pristopile Zedinjene države Severne Amerike, Nemčija, (jaz mislim na ženske organizacije v teh državah) Anglija, Nizozemska, Švedska, Norveška, Avstralija, do leta 1906 pa še Kanada, Danska, Rusija, Ogrska in Italija.

V Moskvi se je leta 1905 ustanovila prva ženska zveza za žensko volilno pravico. Zene na Finskem, ki so bile pristopile svetovni ženski zvezi, so bile tako srečne, da so prve v Evropi prišle do državljanjskih pravic. Finski deželni zbor je naureč z zakonom meseca junija 1906 vsem moškim in ženam podelil splošno, direktno in tajno volilno pravico. Norveška je leta 1901 ženam podelila aktivno in pasivno volilno pravico za občine, leta 1907 pa politično volilno pravico. Norveška je torej prva suverena država, ki je svojim ženskimi dr-

Vlado Pušenjak:

Državno gospodarstvo.

I.

V 10. oddelku ustave, ki govori o državnem gospodarstvu, vsebuje ta člena na 113 in 114 določbe o budžetu. Naj važnejše pravo vsakega parlamenta je odobrenje budžeta. Budžet se mora odobriti vsako leto in se sestavi za dobo enega leta. Budžet ne pomenja samo neke sestave, oziroma cenitve, temveč predpisuje vladi državne izdatke in dohodke. Z odobritvijo budžeta ima ljudsko zastopstvo kot zakonodajen faktor vpliv na celo upravo. Budžet je pooblastilo dano državi za vodstvo državnih poslov.

Z odobritvijo budžeta se: 1. da vladi dovoljenje: pobirati davke, pristojbine in druge dohodke; 2. se vrši finančna kontrola in da vladi odveza; 3. se da dovoljenje za finančne operacije (razpis novih posojil, konverzija obstoječih državnih dolgov, prodaja sprememba in obrambitev državnih posestev), 4. se da dovoljenje za finančno zakonodajo (vpeljavo monopolov, carin itd.). Budžet z vsemi prilogami vred tvori finančni zakon.

Budžet, ki se deli v poglavja po posameznih upravnih panogah, poglavja v oddelke, oddelki v člane, naj bo podrobno izdelan. Cim podrobnejše je isti izdelan, tem več vpliva imajo ljudski zastopniki na državno gospodarstvo, čim splošnejša je njegova sestava, tem več prostosti je prepuščeno vladi.

Kak naj bo budžet? Enoten za celo državo, kar pa ne izključuje, da posamezne pokrajine tudi sestavijo vsako leto svoj budžet, po katerem se odobre dohodki in izdatki dotične pokrajine. Budžet naj bo popoln, opuste se naj vsi postranski fondji, kateri se ne morejo ali le zelo težko kontrolirajo. Uveden naj bo v svrhu lažjega in boljšega pregleda brutto-princip, ki določa, da se stroški posameznih poslovnih panog ne smejo odbiti od dohodkov, temveč poleg celotnih dohodkov navesti tudi celotni stroški.

Budžetni votum tvori temeljno načelo parlamentarizma, zato je najskrajnejše sredstvo v vsakem parlamentu: vladi odredi odobritev budžeta. Glede posledic odklonitve budžeta vladajo v krogih znanstvenikov različna mnenja. Struja, h kateri spadajo nemški učenjaki, je mnenja, da ima odobrenje budžeta bolj formalen značaj in da ne more odklonitev budžeta zadržati delovanja države. Večina avtorjev, po leg nekaj nemških, večina francoskih angleških in italijanskih, pa smatra budžetni votum kot neobhodno potreben predpogoj celotnega upravnega delovanja, osebno vsake finančne pridobitve. Z ozirom na besedilo na duh in zgodovinski razvoj parlamentarnih institucij se smatra odobrenje budžeta kot pravo pooblastilo vladi, da sme državne posle voditi naprej in sicer na način, kakor to določa proračun. Brez tega pooblastila ne sme vlada, ako neče zapustiti pravnega temelja

žavljanom dala politično volilno pravo.

Takoj po svetovni vojni je tem vzgledu sledila cela vrsta kulturnih držav, zlasti Anglija, Nemčija in Zedinjene države Severne Amerike. Ze prej sem omenil Wilsonov govor v senatu 30. septembra 1918, v katerem je toplo priporočal žensko volilno pravico za zvezni parlament. Wilson je moškim ljudskim zastopnikom zaklical resen opomin: „Nezaupanje bomo ne samo dobili, marveč tudi zasižili, ako ženam ne damo volilne pravice, katero so jim drugi svobodni narodi ali že dali ali pa so se sedaj odločili, da jo jim bodo dali. V tem vprašanju ne moremo svojega mišljenja ločiti od mišljenja ostalega sveta. Ta ukrep je potreben za pravilno rešitev problemov, ki nas čakajo neposredno po vojni.“

Dalje prihodnji.

in ako neče povzročiti državnega prevrata, niti minuto dalje vršiti svojih poslov in niti ene pare državnega denarja sprejeti in izdati.

Res je, da se s finančnim zakonom ne spremene veljavni zakoni, a z budžetom se še le določijo in dovolijo finančna sredstva za izvedbo posameznih zakonov. Le iz tega stališča je razumljiva velikanski vpliv ljudskega zastopstva na celotno vodstvo državnih agend potom odobrenja podobnega načrta državnega gospodarstva.

Možnost odkloniti budžet je strašno in nevarno orožje v rokah parlamenta, a zgodovina nas učí, da je na vadno že zadostovala grožnja parlamenta, da se budžet ne bo odobrila in je le redkokedaj prišlo do odklonitve budžeta. Ako bi kedaj parlament posegel po tem skrajnem sredstvu, gotovo ne bi storil tega z namenom, da onemogoči v obče vsako delo države, temveč le izvrševanje državnih poslov po takratni vladi, kateri ne zaupa, z namenom, da pride vodstvo države v druge roke.

Nadopolnilo vsakega budžeta, ki je neizogibno in se samo po sebi razume, je računška kontrola, katera ima ne samo ugotoviti, ali se je resnično izdalo, kar stoji pod izdatki, ampak tudi, ali so se izdatki izvršili na način, kakor to predpisuje budžet. Računska kontrola državne uprave se navadno vrši potom samostojnega računskega urada ali računskega dvoira, kateri poroča naravnost zakonodajni zbornici, ki podeli na podlagi poročila vladi odvezo ali pa isto odkloni.

Poleg te glavne kontrole, ki predstavlja državno oblast, bi bila potrebna še posebna kontrolna komisija parlamenta, kakor je ista vpeljana v mnogih državah, katera bi naj bila sestavljena iz zastopnikov vseh parlamentarnih strank.

Jugoslavija kot križališče gospodarskih interesov velesil.

IV.

Rusija je največja kompaktno-kontinentalna država, ki se razprostira čez polovico Evrope in obino tretjino Azije. Njena razsežnost, število prebivalstva in zemeljski produkti tvorijo njeno moč. V svetovni vojski je so odločevala s svojimi neizčrpnimi masami vojaštva. Vse druge države so po vojski utrjene in izžrpane se podale zopet na mirovno delo, Rusija še vedno vojuje in to že sedmo leto. V sled svoje socialno gospodarske zastale strukture je bila pahnjena v veliko gospodarsko revolucijo, v kateri se bo demokratično preosnovala in se znebila vseh starih okorelih form socialnega in gospodarskega življenja. Značilno pa je za značaj in širokost ruske duše, da skuša uveljaviti popolnoma nove forme gospodarskega in socialnega življenja ravno v spoznanju, da nas dosedanji velekapitalistični gospodarski red vodi iz jednega konflikta v drugega in nas je dovedel v največjo katastrofo Evrope, svetovno vojsko.

Te nove ideje in nove forme se bodo obdržale v kolikor so močnejše in praktičnejše kot dosedanje, to pa se bo pokazalo še le tekem par desetletij. Vsekakor je Rusija postala svetovni center za socialno gibanje in v tem vidi sedanja Rusija svoje novo svetovno misijo, ker brez velikih idej ruski narod živeti ne more. Budisi v naslednem izvajanju teh idej, bodisi iz praktično političnih razlogov se je vrgla boljševiška Rusija kot najmočnejša severna soseda tudi na Azijo, ter skuša s propagando ter praktično gospodarsko in vojaško pomočjo zrevolucionirati vso Azijo, zlasti zato najbolj dovzeten in potom Turčije v svetovni vojski najbolj prizadeti mo

hamedanski svet. Niti sovjetske politike vodijo preko angorske vlade Turčije preko Perzije v Afganistan in globoko notri v Indijo, kjer čaka ta številni pa vendar preveč letargični narod na svoje politično osvobodjenje od angleške prevlasti in izkoriščanja. Tu zadevajo angleški in ruski interesi skupaj kot ogenj in voda. Od tu je razumljiva vsa angleška protiruska politika. Na vse načine skušajo ukrotiti rusko agitatorno agencijo, če ne gre z vojaško silo potom francosko-ruskimi vojaškimi organizacijami, pa s trgovinskimi pogodbami in mišnimi sredstvi.

Eden glavnih ciljev predsovjetske Rusije je bila posest Carigrada in morskih očin okoli, ki peljejo iz Oruga v Sredozemsko morje. Mreja potrebuje velika kontinentalna država Rusija, dostop na svetovna morja in zvezo z širnim svetom. Tega cilja tudi sovjetska Rusija ni opustila. S pomočjo ojačena Turčije hoče vroci entente, predvsem Angleže iz Carigrada ker vsekakor je manj navaren čuvar vhoda v rusko Crno morje fatalistični Turčin kot pa požrešni Anglež. In proces teh bojev ravno sedaj doživljamo v Turčiji, ko so Angleži Grčijo poslali po kostanje v žerjavico.

V teh konfliktih med entento in Rusijo mora biti naša država jako previdna. Na eni strani bomo v bodoč nosili gotovo potrebovali rusko prijateljstvo in pomoč; na drugi strani pa smo član entente in moramo gledati, da se ji ne zamerimo ter da spravimo nam pripadajočo vojno odškodnino pod streho in dosežemo izvedbo določb mirovnih pogodb, vsled katerih je nastala naša država. Računati pa moramo tudi z razpadom entente v dosedanjem smislu, ker Italija gre čisto svojo pot in se zahrbtno veže z Nemčijo, Francoze in Angleže pa še le in teresi vojne odškodnine in reparacij ter protiruska politika skupaj držijo. Angleži ne marajo, da bi na mesto Nemčije stopila imperijalistična Francoska.

Z boljševiško Rusijo mi kot po nje mislih reakcionarna država in oskrbovalka in prehranjevalka razbite Wranglove armade ne živimo v najboljših odnošajih. Vendar bi že iz previdnosti in skrbi za bodočnost ne smeli voditi izrazito protisovjetske politike, ker še ne vemo, kaj se zna iz Rusije izcimiti in če velekapitalistična, angleška industrijska država z njimi sklepa trgovinske pogodbe, mi nimamo vzroka, da bi kot poljedelska država in dežela slične gospodarske in socialne strukture kot vlada v Rusiji živeli z njo v sovraštvu. To bi bilo trajno jako neprevidna politika. Mi kot mala država ne bomo v nikakem oziru odločevali o možnostih drugačnih form gospodarskega in socialnega življenja kot so dosedanje, ampak to se bo odločilo v takih velikih, svetovnih gospodarskih in socialnih organizacijah kot je britanski imperij. Rusija in Združene države Severne Amerike. Mi si ne smemo preveč domišljevati in biti izrazito protisovjetski petelin. Velekapitalistični zavezniki nas bodo ravnotako pustili propasti kot državo če bodo to v njih interesu kakor so nas prav temeljito izrabili v svetovni vojski za svoje name ne in smo se proti njih pričakovanju konstituirali kot slobodna jugoslovanska država. Zato moramo po angleškem vzorcu držati dvojno železo v ognju in biti pripravljani na vse slučaje. Zahteva naših ljudskih mas pa je itak demokratična gospodarska organizacija, demokratizacija vsega javnega življenja, odprava korupcije in pospeševanje zadržane organizacije.

Zato glejmo, da pridemo z Rusijo v dobre odnošaje, da še nas doseđani zavezniki pustijo na cedilu, ne ostanemo osamljeni. Kako zelo bi rabili rusko diplomatično in politično pomoč, smo občutili ravno, pri sklepanju sedanjih mirovnih pogodb, ko so na nas sploh ni dosti oziralo.

Za centralistično ustavo in proti avtonomiji delajo in bodo glasovali sledeči slovenski poslanci:

1. Dr. Vek. Kukovec, advokat v Celju.
2. Dr. G. Zerjav, „uradnik“ Jadranske banke v Ljubljani.
3. Jos. Reiser, profesor v Ljubljani.
5. J. Rajer, živinozdravnik v Kostanjevici.
6. Iv. Pucelj, mesar v Vel. Laščah.
7. J. Majcen, gostilničar in mesar v St. Janžu.
8. J. Mermolja, prekupec in vrtar na Pesnici.
9. Jos. Drofenik, trgovec z žganjem itd. v St. Jurju ob juž. žel.
10. Ivan Urek, lasnik, a ne obdelovalec posestva v Globokem.
11. Jak. Kušar, „posestniški“ sin v Notranjih gorah ter neizvoljeni poslanec Iv. Kirbiš, svinski mesetar v Prepolah.

Slovensko ljudstvo! Zapomni si dobro imena teh izdajalcev slovenskega naroda in kmetijskih koristi!

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Na zadnjih sejah konstituyente so nastopili kot govorniki narodni socialist Brandner, ki je naglašal neefektivnost Slovenije. Zemljoradnik Benin je očital vladi, da je ona kriva, da ne prisostvujejo ustavnim razpravam Hrvatov ter Slovencev. Radikalec Ivanje je kritiziral prehodne neredbe in priporočal naj tri županije in srezi tvorijo eno oblast. K besedi se je zopet epkrat oglasil tudi samostojni dr. Vošnjak, ki je seve pokorno trobil v centralistično vladno trompeto.

Bolj kot s konstituantno je vlada zaposlena z barantijo s socialisti, južnosrbskimi Turki ter zemljoradniki, da jih kupi za glasovanje ustava, ker je Vidov dan pred dnevni in bi se Pašić ne osmošil rad pred rogentom.

Javno v zbornici je izjavil Pašić, da ni doslej vlada podpisala nobenega sporazuma z Italijo o skupu uporabi reškega in baroškega pristanišča. Sploh pa stoji Pašić na stališču, da se ne bo pogajal ne z Reko in ne z Italijo radi luk, dokler ne bo izpraznjeno celo ozemlje, ki pripade nam po rapalski pogodbi.

Naši ministri so sklopili, da presnujejo po sprejetju ustave konstituantno v zakonodajni zbor.

ITALIJA.

V Rimskem parlamentu je prišlo ob priliki zasedanja do burčnih prizorov med fašisti in socialisti. Ker je napadel minister Labriola socialistično stranko, ga je ministrski predsednik Giolitti pozval k redu, narkar se je Labriola iz zbornice odstranil. Itadi tega dogodka je užaljeni Labriola demistioniral. Slovenski poslanec Wilfan je z ostrimi besedami kritikoval armado in žalil čut Italijanov. Med odobravanjem cele zbornice je Giolitti v imenu vlade protestiral proti nastopu Wilfana. Tudi Nemci so protestirali proti cepljenju Tiriske. Poslanec Walther (Bozen) je v namenskem jeziku prečital v imenu svojih tovarišev izjavo, da bodo lojalni in so pripravljene, delovati skupno z italijanskim narodom. Svoj govor je nato nadaljeval v italijanščini. Poslušali so ga mirno in z zanimanjem.

Politična poročila.

p Sloga v klubu samostojnih. Koliko smisla imajo naši samostojni slogi, so pokazali, ko so jih radi koritarstva pognali iz svojega kluba zemljoradniki. Po vstopu samostojnih v vlado in osnovanju samostojnega kluba so se začeli ti nekmetički seljaki med seboj kavsati radi centralizma in avtonomije. Predsednik kluba samostojnih Drofenik in kmet dohtar Vošnjak sta se ogrevala in očito nastopala za v 2 dela razdeljeno Slovenijo; druga samostojna večina pa je še danes za nedeljnost Slovenije in ti samostojni avtonomisti so se tudi v svojih govorih v

konstituantni skrbno ugibali vprašanja: centralizma in avtonomije. Spor med samostojneži centralisti in avtonomisti je postal tako oster, da je Drofenik moral odložiti predsedniško mesto in ga je zamenjal živinozdravnik Rajer. Vkljub ravnokar omenjenemu razdvoju samostojnega kluba pa bodo ti vladni podprepniki glasovali za ustavo radi koritarstva. Vsekakor pa lahko beležimo, da se samostojni med seboj ne bodo samo skregali, ampak stepli in potem bo konec samostojne politične komedije.

p Naši shodi na Hrvatskem. Na sijajno obiskanem shodu Hrvatske ljudske stranke v Brodu na Savi sta poročala dne 21. t. m. o političnem položaju poslanca dr. A. Korošec in Stjepan Barič. Zborovalci so Jugoslovanskemu klubu izrekli z velikim navdušenjem zaupnico ter odobrili njegovo taktiko v ustavitorni skupščini. — Izvrstno obiskan je bil dne 20. t. m. tudi shod v Veliki pri Požegi. Govorila sta dr. Korošec in Stjepan Barič. V mestoma živahne debate so posegali tudi Radičevci. Ob koncu je bila sprejeta resolucija, ki odobrava politiko Jugoslovanskega kluba.

p Stojan Protič agitira po Vojvodini med ljudstvom za svoj avtonomistični ustavni načrt. Obhodil bo vsa mesta, glavni agitacijski shod pa se bo vršil v Novem Sadu. Protič namerava pridobiti za svoje ideje predvsem vojvodinske radikalce. Po njegovem načrtu bi dobila Vojvodina zelo obširno samoupravo.

p Poslanec Ivan Rožkar član Jugoslov. kluba, je na mnogo obiskanem shodu pri Sv. Jurju v Slov. gor. dne 19. junija (predsednik župan Kraner) poročal o sedanjem političnem položaju. Ožigosal je postopanje sedanje vladne večine, ki nam hrec takorekoč vsiliti centralistično ustavo, za katero glasujejo tudi poslanci Samostojne. Podal nam je jasno sliko glode sedanjega davčnega sistema, ki najhujše pritiska na naše kraje. Po obširnem njegovem poročilu so bile od zborovalcev enoglasno sprejete sledeče resolucije: 1. Izjavljamo, da se trdno naslanjamo na Jugoslovanski klub, odobravamo sedanjo njegovo taktiko ter zahtevamo samoupravo ljudstva v državi. Zato odločno zahtevamo, da se sprejme avtonomistični ustavni načrt, ker le na podlagi tega se bo dal doseči sporazum vseh treh plemen v državi. Zahtevamo nedeljeno avtonomistično urejeno Slovenijo, z zakonitajnim pokrajinskim zborom v Ljubljani, za katero se hočemo z vsemi dovoljenimi sredstvi potegovati. 2. Zahtevamo izjednačenje vseh vrst davkov po celi kraljevini. 3. Iz klimatičnih in zdravstvenih ozirov zahtevamo, da se uvedejo domači polki, v katerih lahko naši sinovi odslužijo svojo vojaško dolžnost v Sloveniji. 4. Zahtevamo glede na premoč SLS v Sloveniji (glasom izida občinskih vodite) rekonstrukcijo pokrajinske vlade v Ljubljani razmerno po meri raznih strank.

p Trije slovenski poslanci v koroškem deželnem zboru. Te dni so se vršile volitve za koroški deželni zbor. Naša slovenska stranka je dobila 10.000 glasov. Za poslance so bili izvoljeni Krajger, dr. Mišič in Vošpernik. Pred vojno je koroške Slovence v deželnem zboru zastopal samo eden poslanec in sicer Grafenauer.

Dnevne vesti.

d Za avtonomijo Slovenije se je do sedaj izjavilo v okrožju mariborskega tajništva SLS 200 občinskih odborov. Značilno je, da v naših krajih tudi soc.-demokrati in samostojneži podpirajo to izjavo.

d Naš minister socialne politike in izpolnjevanje stanovanjske naredbe. Kdo ne pozna „mlega“ (debelega) obraza našega Kukovca, raz katerega odseva socialna „pravičnost“! Le poslušajte: Naš v. minister vam ima v Celju pred Grofijo celo nadstropje, po katerem šeta ministroma soproga z enim otrokom, ker g. minister so redko doma. Povrh pa še posedla g. dr. Kukovec nad Granadirjem celo vilo, katero ima zaprti in ne pusti nikogar vanjo. Seve, kateri stanovanjski urad bi se pač upal nasilnim potom za seči prazni stan, ki je last ministra socialne politike — policajdemokrata Kukovca. No, pa vendar so se našli v celjski okolici radovedneži, katere

je zanimalo, kaj neki hrani g. minister v prazni, zaklenjeni vili. Pri tem nasilnem obisku pa so ti radovedneži odnesli kot spomin na ta obisk iz vile precej perila in drugih dragocenosti. Povdarka vredno pri celi tatvini pa je dejstvo, da dr. Kukovec trobilo „Nova doba“ molči kot grob o nasilnem obisku ministrske vile, da bi svet ne zvedel, kako „vestno“ da izpolnjuje naš minister socialne politike stanovanjske naredbe, katere sam izdaje, a se jih sam ne drži. Celjski stanovanjski urad opozarjamo, da si pregleda dr. Kukovec stan v mestu in prisili ministra socialne „pravičnosti“, da da svojo prazno vilo na razpolago strankam, ki so brez stanovanja. Iz ravnokar navedenega slučaja odseva precejšen del policajdemokratske lumparije!

d „Uspehi“ samostojnih poslancev. Zadnji „Kmet. list“ nam na dolgo in široko zna povedati na prvi strani, kaj vse so dosegli samostojni poslanci. Našemu kmetu se bosta po teh uspehih „Samostojne“ začela cediti mleko in med. Med gospodarskimi noticami pa je skrtil „Kmet. list“ novo naredbo o uvedbi novih taks, ki bodo tako velike, da jih sploh ne bo mo goče plačevati in katerih težo bo najbolj občutil kmet. In baš te takse je upeljala beograjska vlada sedaj, ko sedi v njej samostojni minister Pucelj, ki je presneto odgovoren za upeljavo novih, nedoplačljivih taks. Kar bo kmet zaslužil pri prostem izvozu živine, to mu bodo odvzeli na drugi strani potom taks in taki so uspehi slabostojnih poslancev. Mesto, da laže g. Urek po „Kmet. listu“ o uspehih kluba samostojnih seljaka, bi nam rajši sporočil, kako daleč je že napredovala stavba njegove nove palače v Globokem pri Brežicah.

d Poziv Ivanu Pucelju, ministru poljedelstva. Z ozirom na baharije v „Kmet. Listu“ Vas pozivamo, da nam naznanite, kedaj se začne izvoz konj na Grško, kakor tudi, kedaj bodo dobile zadruge one velike ugodnosti, katere ste razglasili v „Kmet. Listu“. Občinske volitve so minule, izvoz konj in ugodnosti za zadruge pa so ostale — natisnjene v „Kmet. Listu“. — Tako se zavzema kmetijski minister za kmečke potrebe.

d Velikosrbska ideologija. „Nova Doba“ je v zadnji štivlki prinesla poročilo o velikosrbskem kongresu seljakov v Sisku. Celjska tetka jo je tudi tokrat polomila, ker je objavila dvoje nasprotujočih si dejstev, ki nam prikazujejo policajdemokracijo v vsej velosrbsko-separativistični nagoti. Nekje uvodoma zatrjuje njen dopisnik: „Na celnem enodnevem kongresu sem slišal besedo Srb le parkrat, s ponosom in s polno zavestjo pa se je govorilo o jugoslovenstvu, o našem državnem in narodnem edinstvu.“ Čudno, da demokrati povdarjajo to činjenico s posebnim naglasom! Na drugem mestu citamo sledeče: Glavna pisarna Saveza se nahaja v Zagrebu, glasilo seljačke organizacije je — „Srpsko kolo“. Lepo „jugoslovenstvo“, ki ga propagira omenjeni list! Neumni seljaki, ki verujejo bivšemu pukovniku Milanu Pribičeviću in policajdemokratski zalegi!

d „Cvetka“ centralizma. Nedavno je v Beogradu polagal neki gospodin izpit iz predmetov, ki jih poučujejo v I. razredu gimnazije. Razumljivo je, da ni to prav nič čudnega. Čudno pa je dejstvo, da je postal ta gospodin v kratkem času definitivni uradnik v enem izmed naših povojnih ministrstev. To nad vse zanimivo dejstvo ni beležil „Avtonomist“, marveč beograjska vladna „Politika“. Pod beležko je podpisan — Ibis.

d V znamenju „ujedinenja“. V Zemunu so že davno zamenjali predstojnike uradov z „dobrimi Srbi“, samo na pošti je bil predstojnik še Hrvat. To jim seve ni bilo po volji in Hrvat se je moral pred Srbom umakniti. Za novega vodjo poštnege urada je bil imenovan radikalec Milan Dadič, doslej poštni uradnik v Sarajevu. Ko je prevzemal novi vodja svoje agende — v to svrhu je prišel posebni odposlanec poštne direkcije v Zagrebu — je sredi uradnega poslovanja izjavil, da nima več časa prisostvovati predaji in prosil, naj se predaja odgodi na drugi dan. Zagrebški delegat mu je odgovoril, da je to nemogoče. Dadič mu je zabrusil: „Jaz imam sejo v radikalnem klubu v Beogradu in grem, vi pa delajte, kakor veste!“ S temi besedami je odšel. To

je prav po centralistično! Kdor tako početej kritikuje, pride pod „Obznano“.

d Karakteristika srbske intelligenge. Dr. Mirko Kosič, prototip pravega Srbijanca, opisuje najnovejšo bojezon srbskih intelektualcev: „jugomanijo“. To bolezen si tolmači dr. Kosič tako-le: „Nacionalizem črpa svoje zadoščenje v centralizaciji, v odrekamju od krške deklaracije, v posrbiljevanju Bunjevcev, v batinanju republikanskih Hrvatov ter v jakobinskem preganjanju svobode mišljenja. Centralizem, nadaljuje dr. Kosič, bi ne bil tako škodljiv, ako bi se v vrstah srbske intelligence ne nahajalo izvestno število kulturno surovih in moralno dvomljivih elementov. Duševna kriza nedograjenega srbskega demokralizma je v znatni meri pospešila krizo jugoslovanskega nacionalizma. V tej krizi je igral usodno vlogo baš oni moralni kapital, katerega so Srbi prinesli v Jugoslavijo.

d Skrb za dobrobit našega ljudstva nam veleva, svarimo ljudstvo pred novimi posojilnicami v Celju, Ptuju in Murški Soboti, kot zadržgami z omejeno zavezo. Okrožna sodišča v Celju in Mariboru pa pozivamo, da odklonijo vpis posojilnic kot zadržg z omejeno zavezo, ako nimajo deležev vsaj po 1000 K. Ministrstvo pravde bode gotovo odobrilo postopanje trgovskih sodišč. Posojilnice kot zadruge z omejeno zavezo v rokah strankarskih „voditeljev“ so velika nevarnost za celo našo združništvo, ker bo njih propad škodoval tudi dobrim, zdravim, starim posojilnicam.

d Strankarske posojilnice. Liberalci obeh struj so ustanovili v Murški Soboti, Ptuju in Celju nove liberalne posojilnice kot zadruge z omejeno zavezo, pri katerih jamči posameznik s par kronami, dočim jamčijo člani pri že obstoječih nestrankarskih posojilnicah, po večini ugledni posestniki, z celim svojim premoženjem. Voditelji novih posojilnic so liberalni uradniki, učitelji in železničarji, ki nimajo pojma o vodstvu denarnih zavodov, ne o združništvu, ki pa tudi nimajo ničesar za izgubiti. Kdor je v vodstvu politične stranke, je izvoljen v vodstvo liberalne „posojilnice“, ne vpraša se po zmožnostih, pač pa se pričakuje, da bo ljudstvo trumoma drlo v te liberalne posojilnice in dalo tem posojilnicam sredstva za politično stranko in falitno liberalno časopisje. Vsak razumen gospodar, ki želi gospodarski napredek slovenskega ljudstva, ve, da se more ljudstvo le posluževati onih denarnih zavodov, pri katerih ima jamstvo, da bo prišlo do svojega denarja, ker nudi premoženje članov dovoljno garancije, kakor tudi da se posojilo v slučaju denarnih kriz ne bo odpovedalo, ker ima za drugo z omejeno zavezo odprt kredit pri svoji centrali, dočim je kredit zadruge z omejeno zavezo zelo omejen in malenkosten.

d Davčni upravitelj Meglič. Slovenski obrtnik iz mariborskega okraja nam poroča: Nedavno sem bil pozvan na davčno okr. oblast pred davčnega upravitelja Megliča. Kaj takega še nisem doživel. Mož je tako poslopal z menoj, kakor s kakim hlapcem. Oziral se ni na nobeno moje napoved. Samo njegova je obveljala. In ko sem izjavil, da pridem na nič, če mi bo davčna oblast predpisala tako neznosno visoki dohodni davek, se mi je mož posmehoval. Kam smo prišli? Na ta način gojijo demokrati patriotizem!

d Sokolski poštenjakovič. Gostilničarki Majerle v Smarju pri Jelšah je izgubila pred kratkim večja svota denarja. Kot tatvine osumljenega je ovadilo orožništvo njenega 18 letnega sina, okrajnega in posojilniškega tajnika, „Sokola“ Ivana. Čudno se nam zdi, da načelnik g. Ferline še nadalje trpi tega uslužbenca in še bolj znano je za njega samega, da se od prevrata sem nekako boji poštenih ljudi.

d Osemrazredne ljudske šole. Načrt zakona v ljudskih šolah predvi deva razširjenje štirirazrednih v osemrazredne ljudske šole.

d Na drž. gimnaziji v Mariboru bodo sprejمني izpiti za I. razred šolskega leta 1921/22 dne 2. julija od 10. ure dalje. Vpisovanje za te izpite bo dne 1. julija od 10. do 12. ure ter dne 2. julija od 8. do 9. ure. Zunanjski morajo vpisne listine (rojstni list in zadnje

šolsko izpričevalo) vposlati na gimnazijsko ravnateljstvo po pošti do 1. julija in nato priti naravnost k izpitu dne 2. julija. Priglasijo naj se le dobro razviti in dobro pripravljene učenci. — V jesenskem roku bodo izpiti dne 12. septembra od 10. ure dalje.

d I artilerijsko podoficirsko šolo v Kragujevcu se sprejme letos 200 gojencev. Pogoji za sprejem so isti kakor za II. artilerijsko podoficirsko šolo v Mariboru. Natančnejša pojasnila daje vsaka vojaška komanda.

d Mariborski dijaki priredijo pod okriljem SKSZ dne 29. junija 1921 po večernicah ob 3. uri v dvorani hramilnice v Slovenski Bistrici gledališko igro „Matji“. Predprodaja vstopnic je v prodajalni Leskovar-Jerič v Slov. Bistrici. Čisti dobiček je namenjen ajiški knjižnici v Mariboru.

d Umrli je v Spodnjem Gasteraju naš odlični somišljenik Jožef Pivec. Pogrebi so zbrali v njegov spomim 80 K za bralno društvo. Bodi mu zemljica lahka.

d Splavarji, pozor! Predsedništvo deželne vlade za Slovenijo v sporazumu z vojaško oblastjo je prepovedalo plovbo po Dravi pri Ptujju in sicer tako, da ob delavnikih od 6. do 11. ure dopoldne in od 14. do 18. ure popoldan ne bo smel noben čoln ali splav prekoračiti črte, ki je določena 1 in pol kilometra nad ptujskim mostom za vozove. Ta prepoved velja do konca oktobra, ker se bodo v tej dobi vadili pionirji v gradnji pontonskih mostov.

Obrtniki in trgovci pozor! V Meziški dolini in iz izgubljene Koroške imamo veliko mladine, ki bi se rada izučila kake obrti ali rokodelstva, zlasti ključavničarske in kovaške obrti. Mnogo mladine ima veselje do mehanike. Mladina bi morala imeti pri dotičnem obrtniku ali rokodelcu vso oskrbo. Kdor bi želel vzeti v uk kakega vajenca, naj se obrne na Pisarno za begunske zadeve, odsek za obrtni naraščaj v Guštanju, Meziška dolina.

d Iz Rogatca nam pišejo: Podružnica Slovenskega planjskega društva za rogaški okraj priredi v nedeljo dne 3. julija popoldne skupni izlet na Donaško goro v proslavo slovanskih apostofov sv. Cirila in Metoda. Zbiščališče od 3. do 5. ure popoldne pri Mikušu pod goro. Zvečer se bo na gori zažgal velik kres z umetnim ognjem, streljanjem, petjem in godbo. Prazne steklenice si napolnimo pri Mikušu, točilo se bo tudi na gori. Jedila naj vsaki seboj prinese. Prid' vrh planin, nižave sin! — Odbor.

d Katoliški škof v pravoslavni parkvi. Nekaj izvanrednega so doživeli nedavno prebivalci mesta Vinkovci. Djakovski škof Anton Akšamovič je ob priliki birmovanja posetil tudi pravoslavno cerkev, v kateri je ob asistenci pravoslavnega protijereja v pomirljivem smislu govoril o narodni in verski strpnosti, kar je napravilo na celokupno prebivalstvo obeh veroizpovedi najboljši vtis. O tolerantnem činu Stromsmayerjevega naslednika liberalni listi seve niso prav nič poročali, pač so se zaganjali v »uspešno« rimsko potovanje našega episkopata. Hinavstvo brez prikrete!

d Italijani obstreljevali Bar. V seji ustavotvorne skupščine dne 22. junija je vprašal poslanec Miletič ministrskega predsednika Pašiča, kaj je vlada ukrenila v zadevi, ko so italijanske vojne ladje obstreljevale naše južno dalmatinsko mesto Bar. Pašič je odgovoril, da je vlada takoj po tem dogodku vložila ugovor pri italijanski vladi.

d Kazni za oderuhe. Češkoslovaška vlada je začela z vso strogostjo zasledovati oderuhe. Tako n. pr. je takozvano oderuško sodišče v Pragi v 14 dneh obsodilo 38 oseb na 414.000 K globe in na 205 mesecev zapora. Vrhutega jim je bilo zaplenjenega blaga za več stotisoč kron.

d Promet med Madžarsko in Jugoslavijo bo vpostavljen v smislu med delegati madžarske in naše vlade sklenjenega dogovora dne 1. julija. Potrebna je še edinle odobritev dogovora.

d Madžarski ujetniki v Rusiji. V seji madžarske skupščine dne 22. junija t. l. je vprašal poslanec Huszar vlado, kake korake namerava podvzeti, da se vrne iz ruskega ujetništva 60.000 Madžarov, ki se še vedno nahajajo v ruskem ujetništvu. Stanje teh ujetnikov je obupno, toda baje ni nobenega upanja, da bi se še letos vrnil v svojo domovino.

d Čuden vzrok samoumora. V Budimpešti je skočil talentiran pisatelj Evgen Tersansky z Elizabetinega mosta v Donavo. Tersanskega so še pravčasno rešili. Ker ni našel za svoj najnovejši roman založnika, si je nameraval vzeti življenje.

d 30 000 konj so ubili Angleži v Mezopotamiji. Angleška vlada je namreč odredila, da se mora kontingent konj mezopotamske vojske znižati od 47 tisoč na 17 tisoč. Preostanek so enostavno ustrelili, ker bi po njihovem mnenju transport teh konj na razna tržišča požrl velikanske svote. Konji so vredni 70 milijonov kron.

d Zgodovinsko važne izkopine. Po poročilih iz Jeruzalema so v Askalonu izkopali del velike palače, katero je zgradil Herodež. Izkopali so tudi več zgodovinsko važnih predmetov, med drugimi tudi zelo dobro ohranjen kip graditelja te palače.

d Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 140–140½ naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 22, za 100 nemških mark 213–215, za 100 češkoslovaških kron 200 jugosl. kron in za 100 laških lir 728–730 jugoslovanskih kron.

Iz Maribora.

d Somišljeniki SLS danes petek 24. junija zvečer ob 8h vsi na shod v dvorano Strokovne zveze. Govorita poslanec dr. Hohnjec in prof. dr. Verstovšek.

d V Studencih pri Mariboru se sedaj nimajo župana. Izvoljen je bil neki Alojz Kalloch, ki pa še ni potrjen, dasi je v javnosti zatrdjeval, da je zaveden Slovenec in udan naš državljan ter organiziran pri stranki JSDS. Vse njegovo zatrdjevanje pa mu še ni pripomoglo do županskega stolčka in tudi ne vsi podplat, ki sta jih raztrgala z znanim komunističnim vo-

diteljem Joža Nachtigallom v ta namen. Tam so namreč nastopili intermedijenci s komunisti pod nedolžnim imenom „Delavska in kmečka skupina“, ker ni komunizem več vlekel. Do bli so 14 mandatov, združeni Slovenci pa 10. Sedaj pa g. Lojzetu hoči navskriž, ker je nastopil na čelu komunistične liste in za njo delal, vpisan pa je pri JSDS stranki. Zato dokazuje, kakšen Slovenec je in kako udan Jugoslovan. On bi pa ravno tako lahko dokazal — pravzaprav še lažje — da je delal in trpel za N. Avstrijo. Saj se je udeleževal vsch protirzavnih demonstracij in celo pobiral po povelju dr. Juritscha podpise, da bi se naši kraji pridružili republikli Avstriji. Zda pa hoče županovati v Studencih. Kaj le še upa na tihem, da se bo že kedaj nudiła priika, da bi to občino prinesel N. Avstriji na krožniku! Lojze, Lojze, tisti časi se ne povrnejo več! Vsak tuzno misleč človek ve, da tak človek, ki je delal za odpad naših krajev, ne more že sedaj županovati v tako važni občini. Ako pa oblast tega še ne ve, kaj pa še preišlja. Morda slednjič pride tudi ona do tega zaključka.

d Mariborsko okrajno glavarstvo opozarjamo, naj ne podeli gostilniške koncesije pri „Pošti“ v Jurčičevi ulici kacemu Nemcu ali nemškutarju, kakor je ravno najresnejši kompetent, ampak naj se ozira na odločno slovenske prošnike, katerih odločna slovenska narodnost je že preizkušena!

d Docent dr. Ivan Matko se je zopet vrnil iz Prage v Maribor, kjer ordinira v ponedeljek, sredo in petek od 3. do 4. ure popoldne.

d Shod skupine Jugoslov. strokovne zveze v Mariboru se vrši v nedeljo 26. t. m. ob 5. pop. v Splavarski ul. opozarjamo na to poleg vseh članov in članic še posebno služkinje, ker se bo razpravljalo o novem poselskem redu. Odbor.

d Vidov kres v Mariboru. V spomin na Vidov dan in na staro slovensko šego kresovanja priredi mariborska podružnica Jugoslovanske Maticе dne 28. t. m. »Vidovdanski kres« kot veliko ljudsko zabavo brez vsake vstopnine in brez vsakih stroškov. Žgal se bo kres, igrala godba, peli bodo pevski zbori, govornik bo primerno pojasnil pomen Vidovega dne in kresa. Preskrbljeno bo, da se bo vse vršilo v redu in dostojno. Pozivamo tudi okoličane, da tega dne prižgo ognje po višinah v spomin na naše boje in na našo osvoboditev.

d Sladkorna toča v Mariboru. V četrtek, 23. junija popoldne ob 2. uri je peljal voznik več zabojev sladkorja čez Glavni trg. Vstric Marijine sohe se je odprl zaboj in na tlak Glavnega trga so se vsule sladke kocke. Voznik tega niti zapazil ni. Ženske in otroci so nabrali polne predpasnike, klobuke in žepne sladkorja. Voznik pa je žalostno opazoval boj za sladkor.

d Glasbene Maticе v Mariboru III. redni občni zbor se vrši v soboto, dne 25. junija ob pol 20. uri v društvenih prostorih pri Götzu na Aleksandrovi cesti na kar člane ponovno opozarjamo.

d Razstava šolskih risb državne realke v Mariboru bo odprta od 28. do

30. junija 1921 in sicer vsak dan od 9h–12h. Vstop prost.

d Obrtna razstava v Mariboru. Kakor se nam poroča, se dobijo od tehn. vodja razstave arhitekta Hugona Schella informacije in pojasnila glede razstave izključno le od 15. do 16. ure v njegovem ateljeju, Slovenska ulica 2, 1 nadstropje. Tekom tega tedna se bodo doposlate udeležnikom prijavnice in razstavni red, iz katerih se izvidijo podrobnosti.

d Polagoma vendar začnejo zidati. Tovarnar Halbarth gradi v Frančiškanski, oziroma Loški ulici nadstropje nad delavsko hišo. Nova stavba je že pod streho. Namenjena je za delavska stanovanja.

d Novi krompir na mariborskem trgu. Danes petek, 24. junija so pripeljali kmetje iz Dravskega polja 5 vozov novega krompirja. Cena 40 K merica, t. j. 5 do 6 K 1 kilogram. Pravijo, da bo krompirjeva letina letos izborna.

Orlovski vestnik.

o Šentlenarško orlovsko okrožje ima okrožni nastop 10. julija pri Sv. Benediktu v Slov. gor. Odseki in okrožja v sosesčini, podprite naše najmlajše okrožje!

o Ptujsko orlovsko okrožje ima svojo okrožno prireditev na praznik sv. Petra in Pavla dne 29. junija pri Sv. Marjeti niže Ptujja. Prireditev je obvezna za vse odseke okrožja. Prijatelji orlovstva od blizu in daleč pridite! — Bog živi!

o Tel. odsek Orel Hoče pri Mariboru ima svojo prireditev 2. julija popoldne v Dolgošah (gosp. Maher). — Prijatelji orlovstva pridite!

o Dijaški Orel v Mariboru priredi dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Jugoslovanske strokovne zveze v Splavarski ulici gledališko predstavo: »Na dan sodbe«. Vse podpornike katoliške mladine vljudno vabi odbor.

o Okrožna prireditev marib. orlovskega okrožja je kljub slabemu vremenu izpadla povoljno. Telovadni nastop je bil dober, posebno se je izkazal dijaški, ljudskošolski in orliški naraščaj. Kljub dežju je nastopila tudi orodna vrsta z nekaterimi sicer lažjimi, toda dobro izvajanimi vajami. Orlom častitamo na napredku.

Novejše.

Konstituantna bo po končnem sprejetju ustave odgodena na dva meseca.

Država bo razdeljena po načrtu vlade na 20 pokrajin. Vsaka pokrajina bo obsegala 700 do 800.000 prebivalcev. Mesta z več kot 100.000 prebivalci bodo tvorila posebne oblasti. Srbija bo razdeljena na osem, Hrvatska na štiri, Slovenija pa na dve oblasti. S tem je avtonomija Slovenije zaenkrat pokopana.

Plebiscit za spojitve z Nemčijo so na Stajerskem preklicali. Dr. Rintelen in dr. Ahrer sta ponovno izvoljena za glavarja oz. namestnika.

Pobeljeni grobovi.

(Dalje.)

Ti ubogi ljudje so pač imeli smolo, da so bratje osvoboditelji na vsak način hoteli imeti plen in ker ni bilo drugih, so pa zato, da osvobojenja in zmaga boljše izgleda, po njih posegli. Kasta pravih ljudskih izkoriščevalcev in nasilnikov z avstrijske in domače strani seveda ni prišlo med „plen“, temveč ravno obratno: razni po avstrijskem terorju onečašeni in celo z ljudsko krvjo oškropljeni elementi so se ravno po hibah te velebske družbe prerili se do večje moči in oblasti kot so jo imeli poprej.

II.

Družba, ki si jemlje v zakup narodnost, narod in državo, ima istotako polna usta svobode in demokracije. Mnogo se piše in govori ob vseh mogućih prilikah: „Mi smo svobodna in demokratična država“ in s početka je bilo mnogo, danes pa od dneva do dneva manj ljudi, ki so si to tolmačili na ta način, da je svoboda in demokracija za vsa državljana, od prvega do zadnjega enaka in da jo uživajo

n. pr. Miha Strnad, bajtar na Pohorju, Matko Trdnjak, rednik v Osjeku, Vujica Vujičić, seljak v črnogorski Morači in Osman Omeragič iz Sandžaka baš toliko kot Lazo Stanojkovič carinik v Sremu. Bridka izkustva so nas izučila, da temu ni tako in da je tudi ta proslavljena „svoboda“ last male družbe, ki počenja z narodom od tu in od tam, kar ji drago. Miha iz Pohorja ji je predaleč, za njegove kroje nima niti potrebnih geografskih pojmov, hrvatski radnik je že a priori rebel, Črnogorec Vujica je doma od tam, kjer je dosti odmetnikov po šumahu, Osman je Turčin in tako ni za enega ne za drugega svobode. Prvega in drugega se da na milost in nemilost v roke kakega demokrata, prej najhujšega avstrijskega birokrata, ki je pa sedaj sprejet v družbo vladajočih delničarjev svobode, tretjemu se ob priliki kake vojaške akcije dajo batine ali pa naloži kontribucija in četrti bi kot Turčin samo tedaj nekaj veljal, če bi slučajno postal poslanec in glasoval zastoj ali pa za nizko ceno in prazno obljubo za vladine predloge, če pa to ne bo, mora pač čakati, da se na njegovi glavi in na njegovem imetju prej ali slej ne u-

teši osetna žila kakega dobrega srbskega državljanja in brata.

Svoboden v tem primeru je samo poslednji, ker je ali pravi in praveca ti delničar te svobodnjaške družbe ali pa, ker ima po „svaštvu“ — sorodstvu in po svojih manirah protekijo pri merodajnih osebah. Danes je na carini, jutri pa lahko na kaki drugi oblasti. Ina sicer svoje zastarele in primitivne propise, pa na vse to in na njegovo moralo se ne gleda baš natančno, ker je svoboden. Ljudje take baže so celo tako svobodni, da si razne „propise“ brez vsake graje in kontrole lahko prikrojijo po svoje ter jih raztezajo, kakor jim drago. Posebno izraziti svobodnjaki se seveda prerijejo do najvažnejših mest in ko se jim enkrat to posreči, se nazivajo enostavno država in vsaki, ki se upira njihovemu nasilju v imenu pravice, svobode, kulture ali kakor koli, se pa proglasi in preganja kot državni nevarni element.

Osebnosti, ki so se v nekdanji Srbiji povspele do moči in oblasti, se hočejo tudi danes na vsak način obdržati na krmilu in to v glavnem vsled tega, ker ne pojmi, da njihovo duševno obzorje ne dosega razmer in

potreb današnje jugoslovanske države. Nekdaj, v mali Srbiji so se ukoreninili in srbski narod v svoji politični nezrelosti in v svojih patriarhalnih razmerah se je na njih navađil, misleč, da ne more biti drugače.

Glavni vzrok te pasivnosti in tega prilagodjenja na naraščajočo moč raznih oseb, je pa iskati v tem, da gospodje ala Pašič, Draškovič itd. po prej nikdar niso kazali strani in nakan, katere razkrivajo iz izvajajo danes. „Obznane“ so bile v Srbiji neznanne in če danes govoriš s srbskim seljakom o odredbah Pašič-Draškovič-Pribičevićeve kampanje, ti bo ta od začudenja odpiral usta, češ, to gotovo ni naš Pašič, naposled pa dejal, da če že taka odredba obstoja, potem pač velja le za neko „strano“ ali vrinjena neprijatelje, ki jih on — seljak sicer ne pozna, ki pa vendar morajo biti, ker vsi „činovniki“ o njih govorijo.

Ljudje, ki kujejo „obznane“, že pro domo odločijo, da veljajo samo za „prečance“, da bi se pa srbski narod v svoji nepokvarjenosti in v svojem bratskem čustvovanju radi takih nasilstev ne razburjal, ga blodiijo in mistificirajo na vse mogoče načine.

Dalje prihodniti.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. v LJUBLJANI

je otvorila svojo

PODRUŽNICO V MARIBORU

na Koroški cesti št. 1, I. nadstropje.

Štev. poštno ček. urada: 12.445.

Telefon št. 311.

Podružnica izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja srečke državne razredne loterije. Sprejema prijave za subskripcijo delnic III. emisije Zadružne gospodarske banke.

VALOVITU LJEPENKU (Wellenpappe)

u koturima kao i kutije iz valovite ljepenke izradjuje

Tvornica kartonaže i valovite ljepenke
Rožankowski i drug d. d.
Zagreb, Savska cesta 27.

Za lepo posestvo v okolici Maribora se išče za takojšen vstop

samostojna ženska oseba

katera je popolnoma vajena v gospodarstvu, vino, sadje in živinoreji s sodelovanjem. Pojasnila daje uprava lista.

iz češkoslovaške

tkalnice ravnokar došlo: Posteljina, lepo pisana 76 cm široka 1 m 36 K, 120 cm široka 1 m 68 K. Inlet, roza 120 cm širok 1 m 78 K. Platno domače pristno, za rjuhe ali prtiče široko 148 cm, 1 m 130 K. Namizni prt, beli in barvani, z in brez franž, široki in dolgi 150 cm 1 komad 150 do 200 K. Enaki prt 150 cm široki 200 cm dolgi 1 komad 200 do 280 K. lanene brisače po različnih cenah. Ena jedilna lanena garnitura kot: 1 namizni prt in 6 servijetov v različnih cenah. Ena slamjača pristna 130 K, 1 cajghlače 140 K, do 260 K, ženske nogavice par 20 do 45 K, Obleke za dečke od 3 do 9 let 240 do 380 K. 1 tridelna žimnica (matraca) z arikom 960 K. 1 žimnata podlaga (Drahteinsatz) 365 K. V zalogi večja izbira hlačevin, plavotiska, belega platna itd. Vsakovrstne vrvi, kot za cerkv. zvonove, splave (flose), seno, dvigala in perilo, konjake štranže in ujdze pri

Alojziji Gnušek, Maribor, Glavni trg št. 6.

Srebrne krone, po dve kron, zlatnike kupi vsako množino. Za odgovor je priložiti znamko. Avgust Wapper, zlatar, Maribor, Stolna ulica 1, (Domgasse).

Ne vržite v stran nobene znamke! Kupim po najvišji ceni vse stare jugoslovanske znamke, ki so nalepljene na vaših pismih. Rudolf Kokošinek, Maribor, Cankarjeva ul. 1.

Posestvo pri Mariboru 34 oralov gozda, njiv, sadonosnika in vinograda z lepo opremljeno vilo. Cena 700.000 K. Posestvo 14 oralov. Pisarna nepremičnin Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 3.

Miza ki se da raztegniti, pripravna za krojača ali gostilno, se po ceni prodaja. Zrinjskega trg 7, Maribor. 351

Brenabor otročji voziček za prodati. Glavni trg 8, na dvorišču. Maribor. 350

Kuharica, bolj priletna, izurjena gospodinja želi službe v kakem župnišču. Naslov Josip Stelcar, Maribor, Stolna ulica 6.

Cestar, marljiv in praktičen, se sprejme pri občini okolica Celje. Ponudbe do 10. julija 1921. Pogoji ustmeno.

Učenca sprejme takoj knjigovodna Tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

Posestva po 34, 30, 14 oralov z vinogradom sadonosnikom, gozdom, poljem živino ter vilo. Dve najlepši, trinadstropni hiši v Mariboru zelo ceno. Trgovska hiša, ki se da tudi za tovarno porabiti. Vila 6 km od Maribora z velikim vrtom 14.000 K. Paromlin in žaga pri Mariboru. Hotel z kavarno in vinsko trgovino se prodajo potom pisarne nepremičnin Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 3.

MALINOVEC

sladek, dobite po pošti od 3 do 40 kg, po železnici od 20 kg naprej. Izdeluje se trojna kakovost: B po 34 K, G I po 48 K, Gs po 52 K za 1 kg. Zadnji malinovec (Gs) je najbolj gost. Ljubijo ga kavarne in gostilne. Za pristnost in izbornost blago jamči zdravim in bolnim odjemalcem

Industrija sadnih izdelkov v Selnici ob Dravi.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA d. d. v Ljubljani.

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sombor, Split. Ekspozitura: Bled.

Vabilo na subskripcijo delnic tretje emisije.

Vsled sklepa občnega zbora, da se zviža delniška glavnica od 8,000.000 na 24,000.000 kron z izdajo novih delnic v nominalni vrednosti 16,000.000 kron

se daje na javno subskripcijo

40.000 (štiridesettisoč) delnic po 400 kron nominalne vrednosti

pod nastopnimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo predpravico, da prevzamejo vse delnice tretje emisije in zato se jim nudita za eno delnico prve ali druge emisije dve delnici tretje emisije po kurzu K 520.— tel quel.

2. Event. neoptirane delnice bo razdelil upravni svet med one podpisovalce, ki nimajo pravice opcije.

3. Subskripcijska mesta so:
Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Podružnica Zadružne gospodarske banke v Djakovem, Mariboru, Somboru in Splitu ter ekspozitura na Bledu.

Sveopća zanatlijska banka d. d. v Zagrebu in njena podružnica v Karlovcu.

4. Subskripcija traja od 1. junija do incl. 30. junija 1921.

5. Subskribent mora izkupilo za podpisano delnice pri prijavi polno v gotovini vplačati, sicer njegova prijava ne bo prihajala v ozir.

V LJUBLJANI, meseca maja 1921.

6. Dosedanji delničarji, ki hočejo uveljaviti svojo opcijsko pravico, morajo predložiti pri prijavi ali originalne delnice ali začasna potrdila o dodelitvi delnic prve, ozir. druge emisije.

7. Dodelitev delnic po končani subskripciji si popolnoma pridržuje upravni svet.

8. Nove delnice so deležne dividende od 1. julija 1921 in opremljene s kuponom za pol leta od 1. julija do 31. decembra 1921.

9. Vsakemu subskribentu bo izdala Zadružna gospodarska banka potrdilo o številu subskribiranih delnic in o celokupnem vplačanem znesku. Po dodelitvi delnic se izroče subskribentom proti vrnitvi potrdil originalne delnice ali začasna potrdila o številu dodeljenih delnic. Začasna potrdila se kasneje zamenjajo za originalne delnice.

10. Subskribentom, katerim se niso mogle dodeliti ali ne v subskribirani višini, se vrne tozadevni znesek, oz. prebitek 15. julija 1921.

11. Kolikor znaša izkupilo za novo izdane delnice več kakor njihova nominalna vrednost, pripade v smislu § 7 pravil po odbitku emisijskih stroškov rezervnemu zakladu.

Upravni svet

Zadružne gospodarske banke d. d. v Ljubljani.